

18. 1. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Účinnost smluvního ujednání ve smyslu ustanovení § 1748 občanského zákoníku

Tento článek pojednává o ustanovení § 1748 občanského zákoníku a jeho možných dopadech, které se mohou v praxi objevit.

GÖRGES & PARTNERS

K ustanovení § 1748 občanského zákoníku

Dle ustanovení § 1748 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jako „**občanský zákoník**“) se má za to, že ujednání, že určitá část obsahu smlouvy bude mezi stranami ujednána dodatečně, je podmínkou účinnosti uzavřené smlouvy.

Dle shora citovaného ustanovení, neujednají-li strany kontraktu veškeré náležitosti smlouvy a současně sjednají, že určitou část obsahu smlouvy doplní v budoucnu, jedná se o odkládací podmínku účinnosti smlouvy (tedy smlouvy jako takové). Pokud obsah smlouvy není stranami doplněn, smlouva nemůže vstoupit v účinnost.[1]

„Z právního hlediska však je smlouva již platně uzavřena před splněním podmínky, která má vliv jenom na vstup smlouvy v účinnost. Smlouva tedy již strany váže (nemohou od ní odstoupit), ale nezakládá dosud jejich závazky, nevzniká jim povinnost plnit.“[2]

V souvislosti s citovaným ustanovením je třeba upozornit, že nedohodnou-li se strany na příslušném doplnění či zpřesnění smluvního ujednání a neujednají-li si strany výslovně, že část obsahu může určit soud či třetí osoba, zákon nenabízí pro danou situaci žádné řešení a smlouva nenabyde účinnosti. Pokud naopak strany sjednají, že část obsahu může v případě neshody stran být určena soudem či třetí osobou, ono ujednání by bylo posuzováno z pohledu ust. § 1749 občanského zákoníku. [3]

Pokud jde o povahu daného ustanovení, lze uzavřít, že se jedná o dispozitivní ujednání, od kterého se strany mohou odchýlit. Skutečnost, že ustanovení je dispozitivního charakteru ostatně potvrzují jak autoři Velkého komentáře k občanskému zákoníku z nakladatelství C. H. Beck, tak autoři komentáře k občanskému zákoníku z nakladatelství Wolters Kluwer. [4]

Částečné nejasnosti ve vztahu k ujednání § 1748 občanského zákoníku panují ohledně slovního „*má se za to, že*“, které obvykle svědčí pro vyvratitelnou právní domněnku. [5] Zatímco někteří autoři ve vztahu k danému ujednání hovoří o vyvratitelné právní domněnce [6], jiní uvádějí, že „*slova „má se za to“ v tomto případě neoznačují opravdovou vyvratitelnou domněnku, ale dispozitivnost ustanovení*“.[7]

Jakkoliv současná rozhodovací praxe doposud neřešila výkladové problémy daného ustanovení, lze přisvědčit spíše závěru, že dané ustanovení skutečně zakládá vyvratitelnou právní domněnku. Pokud

by tomu tak nebylo a strany neměly možnost uzavřenou smlouvou považovat za účinnou pro nedohodu, byť i o nepodstatné náležitosti předmětu smlouvy, tento důsledek by nebyl ku prospěchu právní jistotě účastníků.

Pro podporu závěru, že se v daném případě jedná o vyvratitelnou právní domněnku, je vhodné připomenout ustanovení § 2 odst. 2 občanského zákoníku, dle kterého se nikdo nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu. I pokud by tedy textace zákona působila nesrozumitelně, důležitý je obsah daného ujednání.

Současně lze argumentovat při výkladu daného ujednání obecnými principy občanského zákoníku. Dle ustanovení § 574 občanského zákoníku je třeba na ujednání stran hledět spíše jako na platné ujednání než jako na ujednání neplatné. Smyslem dané úpravy je zajištění právní jistoty účastníků smluvních vztahů, neboť je „*pravidelně v zájmu obou stran učinit vše pro to, aby právní jednání zůstalo zachováno, nikoliv je opustit*“. [8]

Pokud tedy má být ustanovení § 1748 občanského zákoníku vykládáno v kontextu základních pravidel a principů kodexu občanského zákoníku, v daném případě by měl být správný ten výklad, že považují-li účastníci smlouvu za účinnou (tedy chovají-li se tak, jako by smlouva uzavřena byla), měla by být smlouva spíše účinná než neúčinná a ustanovení § 1748 občanského zákoníku by tak mělo zakládat vyvratitelnou právní domněnku. Smlouva by tedy měla být považována za účinnou, i pokud se strany nedohodly na všech nepodstatných náležitostech, považují-li samotní účastníci smlouvu za účinnou, tím spíše, chovají-li se již podle smlouvy.

Opačný výklad by byl patrně v rozporu s principy, na kterých stojí občanský zákoník a současně by v praxi vedl k závěru poškozujícímu účastníky právních vztahů.

K ustanovení § 1726 občanského zákoníku

Při výkladu ustanovení § 1748 občanského zákoníku by nemělo zůstat stranou ustanovení § 1726 občanského zákoníku, dle kterého: „*Považují-li strany smlouvu za uzavřenou, ač si ve skutečnosti neujednaly náležitost, již měly ve smlouvě ujednat, hledí se na projev jejich vůle jako na uzavřenou smlouvu, lze-li, zvláště s přihlédnutím k jejich následnému chování, rozumně předpokládat, že by smlouvu uzavřely i bez ujednání této náležitosti. **Dala-li však některá ze stran již při uzavírání smlouvy najevo, že dosažení shody o určité náležitosti je předpokladem uzavření smlouvy, má se za to, že smlouva uzavřena nebyla;** tehdy ujednání o ostatních náležitostech strany nezavazuje, ani byl-li o nich vyhotoven zápis*“.

Ve vztahu k ustanovení § 1726 občanského zákoníku je v první řadě třeba uvést, že toto ustanovení dopadá pouze na případy, kdy se nejedná o podstatné náležitosti smlouvy, které tvoří její minimální obsah. [9]

Odborná literatura současně uvádí, že dané ustanovení zakládá vyvratitelnou právní domněnku. **Dané ujednání je výkladovým pravidlem, které se uplatní, nebude-li zde jiná vůle stran, přičemž:** „*Jiná vůle může být vyjádřena výslovně, může ale jít i o konkludentní jednání. Jiná vůle stran může též vyplývat ze samotné uzavřené smlouvy, např. z ujednání o doplnění chybějících náležitostí podle § 1748 a násl. Jiná vůle stran může vyplývat například z toho, že si strany podle smlouvy začnou plnit.*“ [10]

V dané souvislosti je třeba položit otázku, zda pouhým ujednáním ve smlouvě, že strany si v budoucnu ujednají určitou podmínku, je tato okolnost vždy bez dalšího natolik významná, aby dané ujednání bylo považováno za splnění podmínky věty druhé ustanovení § 1726 občanského zákoníku. Jinými slovy zda ujednání o tom, že strany dohodnou určitou náležitost smlouvy až v budoucnu, lze

vždy bez dalšího považovat za podmínku uzavření či účinnosti smlouvy.

V praxi si lze představit mnoho situací, kdy shora uvedená výkladová pravidla budou ve vzájemném rozporu. Příkladem budiž reálná situace z praxe, kdy strany uzavřou smlouvu o dílo, jejímž předmětem bude dodání několika vlakových souprav za stamiliony korun českých. Dopravce, který si vlakové soupravy objednal, v době uzavírání smluv uvažuje o celkové změně „image“ společnosti, se kterou souvisí barevnost interiérů vozidel, tudíž strany sjednají, že barvu potahů sedadel dohodnou až v budoucnu. Následně zhotovitel zahájí výrobu předmětných souprav a objednatel průběžně hradí dílčí části ceny díla.

Z chování stran v popsaném případě lze patrně vyvozovat, že strany považovaly smlouvu za uzavřenou ve smyslu ustanovení § 1726 občanského zákoníku a zakládá-li ustanovení § 1748 občanského zákoníku vyvratitelnou právní domněnku, že tato domněnka byla okolnostmi daného vztahu vyvrácena a smlouva tak nabyla účinnosti.

Závěr

S ohledem na právní jistotu účastníků určitého smluvního vztahu lze doporučit, aby strany primárně usilovaly o zakotvení všech podmínek právního vztahu do písemného vyhotovení smlouvy, a to samozřejmě pokud možno takovým způsobem, aby ujednání bylo dostatečně určité a neumožňovalo vícero výkladů. Pokud z jakéhokoliv důvodu strany v okamžiku uzavírání smlouvy některou z okolností nedokáží či nechtějí ujednat, a přesto považují za vhodné smlouvu v daném okamžiku uzavřít s ujednáním, že určitou náležitost v budoucnu doplní, lze doporučit, aby výslovně ujednaly, zda dané ujednání má vliv na nabytí účinnosti smlouvy jako celku či nikoliv. Jen tak lze předejít různým výkladům ve vztahu k okamžiku nabytí účinnosti smlouvy a právní jistota daných účastníků nemusí být v daném ohledu dotčena.



Mgr. Petr Prunner,
advokátní koncipient

[GÖRGES & PARTNERS, advokátní kancelář](#)

Žižkova 52
301 00 Plzeň

Tel.: +420 377 481 444

Fax: +420 377 481 459

e-mail: office@gorgespartners.com

[1] Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters

Kluwer, a. s., 2014 s. 64 a násl.

[2] Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014 s. 64

[3] Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 144

[4] srov. Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 144 a Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014 s. 65

[5] srov. např. Dvořák, J.; Švestka, J.; Zuklínová, M. a kol. Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 210

[6] srov. Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 144

[7] Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014 s. 64

[8] Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 - 654). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 2056

[9] Srov. Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 38

[10] Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 - 2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 s. 40

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)